

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ТА ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ ім. Л.В.
ГРОМАШЕВСЬКОГО НАМН УКРАЇНИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ТА
КЛІНІЧНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ»
КАФЕДРА ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ МІКРОБІОЛОГІВ,
ЕПІДЕМІОЛОГІВ ТА ПАРАЗИТОЛОГІВ ІМЕНІ Д.К. ЗАБОЛОТНОГО»
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ІНФЕКЦІОНІСТІВ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ У М. КИСВІ

Інфекційні хвороби сучасності: етіологія, епідеміологія, діагностика, лікування, профілактика, біологічна безпека

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої щорічним «Читанням» пам'яті академіка Л.В. Громашевсь-
кого, приуроченої до 130 річчя від дня його народження
(Київ, 12 – 13 жовтня 2017 року)

За редакцією чл.-кор. НАМН України.
В.І. Задорожної, д. мед н. Т.А. Сергєєвої

<i>Дзюблик І.В., Ковалюк О.В., Соловійов С.О.</i>	
ПРОГНОСТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВАКЦИНОПРОФІЛАКТИКИ З ОГЛЯДУ НА ЦИРКУЛЯЦІЮ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ ВІРУСІВ ПАПІЛОМИ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....	63
<i>Дзюблик І.В., Кукало О.В.</i>	
СУЧАСНІ МЕТОДИ ЕТІОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ НЕГОСПІТАЛЬНИХ ПНЕВМОНІЙ У ДОРΟΣЛИХ.....	64
<i>Драб Р.Р., Сафонов Р.В., Бялковський О.В., Гуцук І.В.</i>	
АКТУАЛЬНІСТЬ ЕНТОМОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ЯК ОДНОЇ ЗІ СКЛАДОВИХ БІОБЕЗПЕКИ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	66
<i>Дралова О.А., Усачова О.В., Конакова О.В.</i>	
СУЧАСНІ ЕПІДЕМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОКСОКАРОЗУ У ПАЦІЄНТІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	68
<i>Дубинська Г.М., Коваль Т.І., Михайлова К.І., Руденко С.С.</i>	
СУЧАСНІ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА ВІЛ-ІНФЕКЦІЮ ТА ХГС У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	69
<i>Дуда О.К., Коцюбайло Л.П., Бойко В.О., Вега А.Р., Богданова К.О.</i>	
КАМПЛОБАКТЕРІОЗ: ДІАГНОСТИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ КЛІНІЧНИХ СИМПТОМІВ.....	72
<i>Євтушенко В.В., Крамарьов С.О., Золотько В.К.</i>	
УРАЖЕННЯ НИРОК ПРИ ГОСТРИХ НЕЙРОІНФЕКЦІЯХ У ДІТЕЙ.....	73
<i>Задорожна В.И.</i>	
БИОЭТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ БИОБЕЗОПАСНОСТИ, КАСАЮЩИЕСЯ ШИРОКОМАСШТАБНОЙ СПЕЦИФИЧЕСКОЙ ПРОФИЛАКТИКИ ИНФЕКЦИОННЫХ БОЛЕЗНЕЙ.....	75
<i>Задорожна В.І., Гопко Н.В.</i>	
ОЦІНКА СИСТЕМИ ЕПІДНАГЛЯДУ ЗА ЛЕПТОСПИРОЗОМ В УКРАЇНІ.....	77
<i>Зайцев І.А., Потій В.В., Кірієнко В.Т.</i>	
МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ПОПУЛЯЦІЇ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ ГЕПАТИТ С ЗА УМОВ ПРИРОДНОГО ПЕРЕБІГУ ЗАХВОРЮВАННЯ.....	79
<i>Заріцький А.М., Бубало В.О., Глушкевич Т.Г.</i>	
ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ НА ЕПІДЕМІЧНИЙ ПРОЦЕС ЗООНОЗНИХ САЛЬМОНЕЛЬОЗІВ ЗМІНИ ЇХ БІОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ.....	81

АКТУАЛЬНІСТЬ ЕНТОМОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ЯК ОДНОЇ ЗІ СКЛАДОВИХ БІОБЕЗПЕКИ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

¹Державна установа «Рівненський обласний лабораторний центр
Міністерства охорони здоров'я України», м. Рівне, Україна

²Кафедра громадського здоров'я Національного університету
«Острозька академія», м. Острог, Україна

Вступ. В умовах сучасності, коли у світі, за твердженням Всесвітньої організації охорони здоров'я, інфекції з трансмісивною передачею набули стійкої тенденції до поширення, ентомологічний моніторинг за кровосисними членистоногими – переносниками збудників хвороб, які в останні роки є реальними факторами ризику в контексті біобезпеки, є актуальним. В умовах Рівненської області, на фоні кліматичних змін, ландшафтного різноманіття, нестійкої екології, постійного перетворення довкілля, зростаючої міграції населення, а також птахів та тварин, яка може призводити до утворення нових природних вогнищ інфекційних хвороб, ентомологічний моніторинг є постійним та динамічним.

Тому метою нашої роботи було здійснення аналізу ентомологічного моніторингу з 2004 року і дотепер для вивчення особливостей поширення трансмісивних паразитарних хвороб (малярії, арбовірусних інфекцій, дирофіліаріозу), з урахуванням екологічних умов області та постійно зростаючого антропогенного навантаження.

Матеріали і методи. Проаналізовані результати власних ентомологічних досліджень з 2004 по 2016 рр. Використовувались польові, лабораторно-мікробіологічні та ентомологічні методи відповідно до сертифікованих методик.

Результати. Для визначення видового складу ентомофауни Рівненської області здійснюється щодакне фенологічне спостереження за кровосисними членистоногими, середній багаторічний показник дослідження становить 7925 екземплярів, зареєстровано 90 видів комах та кліщів, які є потенційними переносниками трансмісивних хвороб.

У зв'язку з нестійкою ситуацією з малярії в області, тривалістю сезону ефективного зараження малярійних комарів збудником триденної малярії *P. vivax* від 84 до 109 днів, а сезону можливої передачі малярії людині від 114 до 132 днів, нами вивчені певні фенологічні особливості комара роду *Anopheles* – зміни його видового складу, стан анофелогенних біотопів в умовах їх перетворення внаслідок антропогенного впливу. З 2007 року для об'єктивного вибору і проведення протималярійних заходів у осередках проаналізовані умови поширення личинки переносника ма-

лярії, для чого вивчені ступінь насичення води водоймищ киснем, рівень рН, вуглекислоти, ступінь мінералізації води, а також стан рослинності. Доведено, що покращення екологічного стану водоймищ зменшувало інтенсивність епідемічно-ентомологічного процесу при малярії з трансмісивною передачею збудника. Також в умовах власного лабораторного експерименту встановлено, що природне відтворення водоймищ у гео-кліматичних зонах Полісся, Лісостепу, їх природне заболочення, торфування і сфагнування веде за собою підкислення реакції поверхневих вод та сприяє біологічній корекції чисельності переносника малярії, що, в свою чергу, зменшує можливість передачі малярії в межах області.

Актуальною для Рівненської області є і проблема поширення арбовірусних інфекцій, зважаючи на її ландшафтне різномайття, освоєння територій, а також високі показники чисельності членистоногих. Завдяки співробітництву між Державною санітарно-епідеміологічною службою Рівненщини і Львівським НДІ епідеміології та гігієни в області налагоджено систематичне вивчення поширеності арбовірусних інфекцій. З 2004 року і дотепер для вивчення спектру циркуляції арбовірусів серед членистоногих Рівненської області зі всіх адміністративних районів і міста Рівне було відібрано і досліджено методом ІФА 14955 зразків кліщів і 36347 кровосисних комарів.

Вдалося виявити антигени цілого ряду арбовірусів: підтвердилась циркуляція вірусу кліщового енцефаліту, а також вперше виявлені антигени вірусів Укуніємі, Крим-Конго геморагічної лихоманки, Західного Нілу, Батаї, комплексу Каліфорнійського енцефаліту (Тягіня). Це доводить існування ензоотичних територій із зазначених інфекцій, трансформація і підтримання яких відбувається в основному за рахунок членистоногих-переносників.

Зважаючи на 30 місцевих випадків дирофіляріозу, який реєструється в Рівненській області з 2005 року, проблема набуває особливого значення через погіршення епідемічної та епізоотичної ситуації, які тісно пов'язані між собою, а також високі показники заселення об'єктів і територій спостереження кровосисними комарами. При реєстрації кожного випадку дирофіляріозу було проведено повне епідеміологічне розслідування з обов'язковим ентомологічним контролем, у тому числі й розтином гоноактивних самок усіх видів комарів на наявність в них мікрофілярій. В результаті ми отримали позитивні результати з Сарненського, Рівненського районів, де виявлені інвазивні личинки мікрофілярій III-IV стадій, результати підтверджені в Центральній СЕС (нині ДЗ «Український центр контролю та моніторингу захворювань МОЗ України»), що підтверджує місцеву передачу підшкірного дирофіляріозу на Рівненщині.

Висновок. Ефективне прогнозування можливості виникнення та поширення трансмісивних захворювань в постійно мінливих екологічних

умовах Рівненщини неможливе без постійного та системного ентомологічного спостереження за членистоногими-переносниками. В сучасних умовах реформування медичної галузі, при розбудові системи громадського здоров'я, наукові основи профілактики та біологічні принципи подолання інфекційних хвороб є першочерговими для збереження здоров'я населення в умовах біологічно безпечного середовища на регіональному та національному рівнях.